

Liian pettynyt Suomen rakentaja

**Jussi Niinistö: Bobi Sivén.
Karjalan puolesta. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 804. Helsinki 2001. 280 s.**

■ Jussi Niinistön elämäkerta Bobi Sivénistä on hyvin perusteltu huolimatta siitä, että hänen elämäntyönsä päättyi ajallisesti lyhyeen jo 21-vuotiaana, oman käden kautta. Sivénin elämä ei nimittäin loppunut ”tavanomaisesti” mielenhäiriössä vaan kirkkaana poliittisena protestina ja vakaan harjinnan tuloksena. Uteliaisuutta, niin tutkijan kuin lukijanakin, herättää se, mikä oli se syvempi tausta ja kehityskulku, joka ohjasi nuoren, lahjakkaan

ihmisen näin epätoivoiseen tekkoon. Niinistön ei ole tarvinnut sukeltaa tutkimukseensa puhtaalta pöydältä, väittelihän hän jo 1998 hyvällä elämäkeralla Bobi Sivénin isoveljestä, aktivisti ja upseeri Paavo Susitaipaleesta. Lisäksi hän on perehtynyt muutenkin tutkimuksellisesti heimoaatteen ja -sotien problematiikkaan. Aika on jälleen otollinen sille, että myös suomalaisten omaa panna ja kansallista itsekkyyttäkin voidaan nostaa esiin itsenäisyyden syntyprosessissa.

Niinistön tutkimus vakuuttaa siitä, kuinka lapsuudella, kodinperinnöllä ja koululla voi olla ratkaiseva merkitys varttuvan ja tietään etsivän ihmisen ohjautumisessa elämänuralleen. Epäilemättä Bobi Sivénin nuoruuden aika oli tälle otollinen, täyttivähän sen suuret kysymykset ja kannanotot Suomen tulevaisuudesta. Haasteita riitti. Kodin ja koulun tohoritason opettajien syvällisellä arvojen ja aatteellisuuden kylvöllä oli keskeinen sija elämänvalintoihin vaikuttavien periaatteiden muotoutumisessa. Niinistö osoittaa erityisesti partiotoiminnan, omaperäisen lippukunta ”Toimen poikien” ja sen intomielisten, velvollisuudentuntoa korostavien vetäjien aatteellisen kasvatuksen vaikutuksen Sivénin veljeksiin. Tällöin perehdyttiin mm. stoalaisuuteen, joka lupasi ihmisen tehdä itse itselleen lopun, jos se suuri hyve ja tavoite, jota ihminen elämässään tavoitteli yli kaiken, ei toteutunut. Poikien esikuva, Toimen Poikien tasavallan presidentti, ylioppilas Kurt Stenius teki 1913 harmitun itsemurhan jättäen jälkeensä tilityksen, jossa tuns

pettyneensä tavoitellessaan turhaan sitä jaloa, jonka oli elämänsä tavoitteeksi asettanut. Niinistö on varmasti oikeassa uskoessaan, että kaikki tämä vaikutti lähtemättömästi 14-vuotiaan Bobi Sivénin elämänkatsomuksiin.

Niinistö tutkii hyvin ja kuvaa mukaansatempaavasti Sivénien ja erityisesti Bobin vaiheet läpi itsenäistymisen murrosvuosien. Bobi Sivén oli nuoresta iästään huolimatta henkilö, jonka aatemaailma oli kypsä, siinä yhdistyivät fenomenologia ja aktivismi. Aatteellisuus ja pyyteeton käytännön toiminta Suomen itsenäisyyden eteen yhdistyivät hänen vaiheissaan sopusuhtaisesti. Myös tutkimuksessaan Niinistö kytkee onnistuneesti aatteet ja käytännön toiminnan toisiinsa. Mielenkiintoista ja yllättävääkin on, että se puolue, jota Sivénit ja myös Bobi kannattivat, oli maalaisliitto. Maalaisliitto oli aktiivisimpia puolueita myös Itä-Karjalan liittämässä itsenäistyvään Suomeen. Maalaisliittoon Sivén laski toiveensa reformipuolueena. Sivén kannatti kansallista eheytyä, hän ei kannattanut Mannerheimia vuoden 1918 sodan päällikkönä presidentiksi vaan oli Ståhlbergin kannalla.

Niinistö käy asiallisesti läpi niin Sivénin naissuhteet, joissa niissäkin oli melkoista traagisuutta, kuin hänen seikkailukkaat vaiheensa Helsingissä kapinavuotena 1918. Kun Suomen asia alkoi kirkastua, Sivén ajautui kuin luonnostaan isänsä ja muiden aktivistien mukana ajamaan Itä-Karjalan liittämistä Suomeen. Siinä epäilemättä oli osansa myös Sivénin perheen kesänviettopaikalla

Suomen Karjalassa, Ruokolahdella. Niinistö on löytänyt myös uutta lähdeaineistoa valaisemaan Sivénin vaiheita Kuisman retkikunnassa Viennassa syksyllä 1918. Sen ja Aunuksen retken värväyksen kautta Sivén hakeutui hoitamaan Suomen yhteyteen saadun Repolan nimismiehen virkaan 1919. Hänen mainettaan ja päättäjien uskoa hänen kykyihinsä osoittaa se, että juuri hänet, 20-vuotias ylioppilas, valittiin peräti 36 hakijasta tähän vaikeaan tehtävään. Niinistö on tutkinut elämäkertaa varten riittävällä tarkkuudella Sivénin toiminnan pääkohdat Repolassa, vaikka juuri siitä olisi ollut runsaasti lähdeaineistoa perusteellisempaankin esitykseen.

Tarton rauha ja Sivénin suhtautuminen siihen saavat tutkimuksessa tietysti suuren huomion osakseen. Kun Niinistö on tähän saakka tutkinut ja kuvannut Sivénin elämää onnistuneen objektiivisesti välttämättä henkilönpalvonnan, hänen ei mielestäni olisi tarvinnut ottaa myöskään Tarton rauhansopimukseen kriittisesti kantaa niin, että se olisi ollut raju epäonnistuminen Suomen puolelta. Tämän tulkinnan tueksi tekijä ei pysty esittämään riittävästi argumentteja. Sivénin edustamien tavoitteiden ja arvojen kannalta – siis Itä-Karjalan osalta – rauha oli tietysti katastrofi mutta tuskin Suomen itsenäisyyden ja itärajan kannalta. Tulos olisi kai voinut olla huonompikin ilman Neuvosto-Venäijälle hankalan Puolan-sodan vetoapua. Vaikea on lisäksi verrata, kumpi oli Suomelle parempi vaihtoehto, Petsamo vai Repola-

Porajärvi. Niinistö tutkii hyvin rauhan Repolassa aiheuttamat reaktiot, valmistelut aseelliseksi vastarinnaksi epätoivoiseen loppuun ja tämänkin romahtamisen.

Taitavasti Niinistö kuvaa ennen muuta Sivénin mielenliikkeet ja kehityksen sinetöidä kohtalonsa harkitulla itsemurhalla. Sen päivä oli 12.1. 1921. Niinistö osoittaa, miten Sivénin kehitys ja erityisesti hänen jälkeensä jättämänsä kirje osoittaa niin Marcus Aureliuksen ”Itsetutkistelujen” kuin Toimen poikien Kurt Steniuksen ratkaisun vaikutusta. Sivénin hautajaisiin osallistui myös Mannerheim osoittaen kunnioitusta Sivénin vakaumukselliselle isänmaallisuudelle. Sivénin teko ymmärrettiin laajasti, Akateeminen Karjala-Seura teki hänestä marttyyrin ja otti tahtuneesta irti kaiken propagandahyödyn. Niinistö on tutkinut hyvin myös tapahtuneen jälkimaineen ja mahdolliset heijastukset aina jatkosotaa myöten.

Niinistö on erinomaisesti onnistunut tutkimuksessaan selittämään Bobi Sivénin ajautumisen itsemurhaprotestiinsa. Yleinen syy siihen oli aatteellinen ehdottomuus yhtyneenä ajan taistelevaan ympäristöön ja myös elämän käsittämiseen taisteluksi. Koska epäonnistumiset eivät sen laajemmin johdaneet itsemurhiin, Sivén käsitti omalla kohdallaan aatteelliset periaatteet ja tällöin stoalaisen vakaumuksen tavallista syvemmin. Tietysti myös ”tavallisella” pettymyksellä, masennuksella ja ehkä väsymykselläkin saattoi asiassa olla osansa.

Niinistö ei spekuloi eikä ota kantaa, oliko teko oikea vai

väärä, eikä siihen ole mitään aihettakaan. Tietenkin voi todeta, ettei teko mikään yhteiskuntaa rakentava ratkaisu ollut, ja että Sivénillä lahjakkaana henkilönä – Kekkosen ikäisenä miehenä – ja maltillisena eheyttäjänä olisi varmasti ollut vielä paljon tekemistä nuoren Suomen rakentamisessa.

Jussi Niinistön tutkimus Bobi Sivénistä on onnistunut elämäkerta. Tutkija problematisoi perustellusti kohdehenkilönsä elämän ja sitoo sen tasapainoisesti ajan ympäristöön. Lisäksi kirja on hyvin jäsennetty ja erinomaisesti kirjoitettu. Se vie lukijansa kiehtovasti Suomen synnyn monitahoisiin tunnelmiin.

Jouko Vahtola